

Sygn. akt IV KK 175/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 października 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Włodzimierz Wróbel (przewodniczący)

SSN Jacek Sobczak (sprawozdawca)

SSA del. do SN Jerzy Skorupka

Protokolant Danuta Bratkrajc

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Zdzisława Brodzisza
w sprawie **B. M.** skazanego z art. 280 § 2 kk w zw. z art. 65 § 1 kk, art. 258 § 2 kk,
J. T. skazanego z art. 18 § 1 kk w zw. z art. 280 § 2 kk w zw. z art. 65 § 1 kk, **J. S.**
skazanego z art. 280 § 2 kk w zw. z art. 65 § 1 kk
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
w dniu 29 października 2015 r.,
kasacji, wniesionych przez obrońców skazanych
od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 23 września 2014 r.,
zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w K.
z dnia 25 października 2013 r.,

**1) oddała kasacje obrońców skazanych J. T. i J. S., jako
oczywiście bezzasadne;**

**2) uchyla zaskarżony wyrok odnośnie skazanego B. M. i w tym
zakresie przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi
Apelacyjnemu;**

**3) kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciąża
skazanych J. T. i J. S. w częściach na nich przypadających.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 25 października 2013 r. m. in. **B. M.** został skazany za czyny: z art. 280 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., na karę 4 lat pozbawienia wolności (pkt 5 wyroku) oraz z art. 258 § 2 k.k., na karę 1 roku pozbawienia wolności (pkt 6 wyroku). Na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. orzeczone wobec tego oskarżonego kary połączono i wymierzono mu karę łączną 4 lat pozbawienia wolności (pkt 7 wyroku). Wyrokiem tym rozstrzygnięto także w przedmiocie kosztów sądowych.

Wyrokiem powyższym skazani zostali także za zarzucane im czyny: J. T., Z. G. i J. S. (pkt 1-4 i 12 wyroku).

Na skutek apelacji wywiedzionych przez obrońców oskarżonych oraz prokuratora w zakresie oskarżonego J. T., Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 23 września 2014 r., zmienił zaskarżony wyrok, m. in. wobec oskarżonego B. M., w ten sposób, że w pkt 6 przyjęto, iż czyn oskarżonego wyczerpał znamiona przestępstwa z art. 258 § 2 k.k. w brzmieniu sprzed dnia 1 maja 2004 r. W pozostałym zakresie utrzymano w mocy zaskarżone orzeczenie. Rozstrzygnięto także w przedmiocie kosztów zastępstwa procesowego oraz kosztów postępowania odwoławczego.

Kasację od wyroku Sądu II instancji wywiedli obrońcy B. M., J. T., Z. G. i J. S.

Obrońca B. M. podniosła zarzut rażącego naruszenia przepisów prawa, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 81 § 2 k.p.k. i art. 378 § 2 § 3 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k. i art. 6 k.p.k., poprzez bezpodstawne zwolnienie tuż przed terminem rozprawy apelacyjnej dotychczasowego obrońcy i wyznaczenie nowego obrońcy z urzędu pomimo braku stosownego wniosku obrońcy czy oskarżonego oraz wbrew stanowisku oskarżonego domagającego się udziału w rozprawie apelacyjnej dotychczasowego obrońcy oraz nierozpoznanie wniosku oskarżonego złożonego na rozprawie apelacyjnej o zmianę obrońcy, czym naruszono podstawowe prawo do obrony oskarżonego i do sprawiedliwego procesu. Obrońca

wskazała także na zarzut naruszenia przepisu art. 170 § 1 k.p.k. w zw. z art. 4 i 6 k.p.k. i art. 433 § 2 k.p.k., poprzez nieprawidłowe zaakceptowanie przez Sąd odwoławczy bezzasadnego oddalenia wniosków dowodowych obrońcy złożonych na rozprawie dnia 22 października 2013 r., czym naruszono zasadę obiektywizmu i prawa do obrony oskarżonego. Podniosła także zarzut naruszenia art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k., poprzez zbyt ogólnikowe odniesienie się do części zarzutów apelacji obrońcy szczegółowo opisanych w uzasadnieniu, również naruszenie przepisów art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k., art. 438 pkt 2 k.p.k., art. 440 k.p.k., poprzez nieprawidłowo przeprowadzona kontrolę odwoławczą, w której pomimo stwierdzenia naruszenia przez Sąd Okręgowy zasad sporządzenia uzasadnienia określonych w art. 424 k.p.k., oraz przyznania braku oceny przez Sąd *meriti* całokształtu materiału dowodowego (zeznań świadków) uniemożliwiających prawidłową kontrolę odwoławczą, Sąd Apelacyjny nie uchylił sprawy do ponownego rozpoznania, do czego był zobligowany także na podstawie art. 440 k.p.k., a nadto sam także nie przeanalizował całokształtu materiału dowodowego. Skarżąca podniosła naruszenie przepisu art. 8 § 1 k.p.k. i art. 6 k.p.k., poprzez odwołanie się do ustaleń innego orzeczenia, tj. wyroku Sądu Okręgowego w K. w sprawie V K 1.../00 w miejsce samodzielnych ustaleń, czym naruszono prawo oskarżonego do obrony i co wpłynęło na treść wyroku.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w części dotyczącej B. M. oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie do ponownego rozpoznania sprawy przez ten Sąd.

Prokurator w odpowiedzi na kasację obrońcy B. M. wniósł o jej uwzględnienie w zakresie oskarżonego B. M. oraz o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zaważył, co następuje:

Kasacja obrońcy B. M. okazała się zasadna w zakresie, w jakim doprowadziła do wydania wobec tego oskarżonego orzeczenia o charakterze kasatoryjnym. W takim też zakresie zostanie omówiona w dalszej części uzasadnienia.

Kasacje pozostałych oskarżonych: [...], zgodnie z rozstrzygnięciem zawartym w pkt 1 wyroku nie podlegają omówieniu wobec stwierdzenia o ich bezzasadności w stopniu oczywistym.

Przechodząc zatem do kasacji obrońcy B. M., stwierdzić należy, iż podstawą wydania uchylającego orzeczenia przez Sąd Najwyższy stał się niewątpliwie zarzut 1 skargi, tam gdzie zasadnie dowiedziono, iż w toku procedowania przez Sąd Apelacyjny doszło do naruszenia przepisów art. 81 § 2 k.p.k. i art. 378 § 2 § 3 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k. i art. 6 k.p.k.

Bezspornie w przedmiotowej sprawie doszło do naruszenia prawa do obrony tego oskarżonego, ale także naruszenia jego prawa do sprawiedliwego procesu. Jak wynika z akt sprawy dotychczasowy obrońca oskarżonego B. M. pismem z dnia 1 września 2014 r. wniosła o zmianę terminu rozprawy apelacyjnej względnie o usprawiedliwienie nieobecności i odroczenie terminu rozprawy z uwagi na zaplanowany wcześniej, odbywający się w dacie rozprawy, termin wyjazdu za granicę. Na tę okoliczność dołączono stosowne potwierdzenie. Zastępca Przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego zarządzeniem z dnia 4 września 2014 r., widniejącym na odwrocie zarządzenia o wyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, zarządził o zwolnieniu dotychczasowego obrońcy z obrony i powołaniu w jego miejsce nowego obrońcy dla oskarżonego. Obrońcą oskarżonego został adw. T. O., któremu informacja o powołaniu obrońcą została doręczona 15 września 2014 r., a więc na kilka dni przed terminem rozprawy apelacyjnej wyznaczonej na 19 września 2014 r. O treści powyższej zmiany w obrębie reprezentującego obrońcy, oskarżony został poinformowany w dniu 11 września 2014 r., a w dniu 12 września 2014 r. skierował do Sądu pismo „wniosek (zażalenie)”, w którym domagał się przywrócenia mu poprzedniego obrońcy. Z pisma tego wynikało, że nie zgadza się na zmianę obrońcy, jako że ma pełne zaufanie do dotychczasowego adwokata, natomiast nowy obrońca nie zna akt sprawy i nie ma możliwości zapoznania się z nimi w tak krótkim czasie. Nadto, oskarżony podkreślił, że nie posiada informacji, co do tego, aby dotychczasowy obrońca zrezygnował z jego obrony.

Sąd Apelacyjny w dniu 16 września 2014 r. odpowiedział oskarżonemu, iż na zarządzenie o wyznaczeniu obrońcy, nie przysługuje zażalenie, zaś to Sąd

autonomicznie decyduje w zakresie przyznawanej z urzędu osoby obrońcy oskarżonemu. Na rozprawę apelacyjną w dniu 19 września 2014 r. stawił się w imieniu B. M. adw. R. Z. w zastępstwie adw. T. O. Skazany podtrzymał swe stanowisko z dnia 12 września 2014 r. Obrońca oświadczył, że jest przygotowany do obrony oskarżonego.

Przytoczone wyżej okoliczności wprost dowodzą, iż decyzja Sądu Apelacyjnego o odwołaniu dotychczasowego obrońcy oskarżonemu i powołaniu w jego miejsce innego obrońcy na kilka dni przed terminem rozprawy apelacyjnej była ze wszech miar nieuprawniona, przez co i bezpodstawną. Nie tylko nie znajdowała żadnej podstawy prawnej, ale przede wszystkim godziła w podstawowe procesowe prawa oskarżonego do rzetelnej obrony i uczciwego procesu. Sąd odwoławczy całkowicie zignorował oskarżonego nie bacząc na jego zdanie i uwagi w omawianym zakresie. Zlekceważył tym samym także przepisy Kodeksu postępowania karnego, w szczególności te, z których wynika, że na uzasadniony wniosek obrońcy czy oskarżonego prezes sądu może powołać innego obrońcę w miejsce dotychczasowego. W tej sprawie nie było wniosku obrońcy ani zgody oskarżonego na tego typu wybieg. Zastrzeżenia wobec tychże czynności, B. M. podnosił w piśmie przesłanym do Sądu, ale także w dniu rozprawy apelacyjnej.

Słusznie wychwycił i podniósł prokurator, że pismo skazanego nie stanowiło nierozpoznanego wniosku o wyznaczenie nowego obrońcy z urzędu, ale w rzeczy samej jego wniosek o odroczenie rozprawy, czego nie uwzględniono w postępowaniu odwoławczym czyniąc wbrew dyspozycji art. 353 § 2 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k. Tak też powinno zostać odczytane stanowisko oskarżonego wyrażone na rozprawie apelacyjnej.

W tych okolicznościach faktycznych sprawy zasadnie podniesiono w kasacji, że B. M. został pobawiony prawa do obrony w ujęciu formalnym, ale także materialnym. Rzeczowo i przekonująco na ten temat wypowiedział się prokurator w odpowiedzi na kasację czyniąc tym samym uzupełnienie argumentacji autorki skargi. Nie ma potrzeby przywoływania w tym miejscu przytoczonych tam argumentów, jak tylko odesłanie Sądu odwoławczego do lektury tego dokumentu.

Sąd Najwyższy pragnie podkreślić, że nie ma w procesie przyzwolenia na lekceważący stosunek tak do przepisów rządzących tym postępowaniem jak i praw

przysługujących stronom, w tym oskarżonemu. Podstawowym prawem oskarżonego jest prawo do obrony oraz uczciwego procesu, które zostały naruszone w postępowaniu przed Sądem odwoławczym.

W toku ponownego rozpoznania sprawy Sąd II instancji uwzględni powyższe zapatrywania i uwagi, podda weryfikacji i ocenie dotychczasowe czynności wydając w oparciu o przeprowadzone rozważania wolne od wad rozstrzygnięcie.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji wyroku.

kc